

EURÓPAI MENEKÜLTÜGYI ALAP

Itthon is otthon

*Kulturális orientációs foglalkozások
kísérő nélküli kiskorú menekültekkel*

ÖKUMENIKUS
SEGÉLYSZERVEZET
HIA-HUNGARY

ITTHON IS OTTHON

Kulturális orientációs foglalkozások kísérő nélküli kiskorú menekültekkel

A kiadvány az Európai Menekültügyi Alap támogatásával végrehajtott
„Itthon is otthon” című EMA/2010/3.10.4. támogatási megállapodási számú
pályázati program keretében valósult meg.

Kötetet szerkesztették:
Takács Marietta, Danyiné Csalánosi Lilla

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 1991-ben alakult, protestáns szellemiségű, kiemelkedően közhasznú szervezet. Célja, hogy segítséget nyújtson a szükséghelyzetbe került embereknek – nemre, nemzetiségre, vallási meggyőződésre való tekintet nélkül.

Impresszum:

Kiadó:

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

H – 116 Budapest, Tomaj utca 4.

Tel.: (+36-1) 208-4932

Fax: (+36-1) 208-4934

E-mail: segelyszervezet@segelyszervezet.hu

Web: www.segelyszervezet.hu

Minden jog fenntartva

Felhasznált irodalom:

- A feladatok összeállításában és a kiadvány véglegesítésében a Cultural Orientation Resource Center (<http://www.cal.org/co/>) szakmai anyagait használták fel.
- Jamie Walker: Feszültség az iskolában Nemzeti Tankönyv Kiadó Bp. 1997.
- Rudas János: Delfi Örökösei Gondolat Kiadó, Bp. 1990.

2012

Tervezés és kivitelezés:

Kreatív Flotta Stúdió

Web: www.kreativflotta.hu

„Itthon is otthon” – EMA/2010/3.10.4.

EURÓPAI MENEKÜLTÜGYI ALAP

ÖKUMENIKUS
SEGÉLYSZERVEZET
HIA-HUNGARY

Tartalomjegyzék

Előszó	6
A projekt bemutatása	7
Kulturális orientációs foglalkozások	9
Tematika kulturális orientációs foglalkozásokhoz	10
Feladatok	13

Előszó

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 2008 óta vesz részt a kísérő nélküli kiskorú menedékkérők, menekültek, oltalmazottak ellátásában, támogatásában. 2008. január 1-én nyitotta meg kapuit a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal bicskei Befogadó Állomásán a Kísérő Nélküli Kiskorúak Otthona.

Az intézmény működésének forrásai legnagyobb mértékben az Európai Menekültügyi Alap támogatásának keretében megvalósított pályázati programok révén álltak rendelkezésre. A pályázati programok végrehajtása a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal bicskei Befogadó Állomás és a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet eredményes partneri együttműködésében valósult meg.

Az elmúlt időszak alapján elmondható, hogy a célcsoport ellátása, gondozás-nevelése, európai szintű jó gyakorlatként, mára már teljes mértékben integráns része a hazai gyermekvédelmi szakellátásnak. Az eredmények elérése számos elkötelezett munkatársnak, állami és civil szervezetnek köszönhető, akik szakmai tevékenységük céljaként tűzték ki a kísérő nélküli kiskorú menedékkérők, menekültek, oltalmazottak ellátásának folyamatos minőségfejlesztését.

Jelen kiadvány célja a kísérő nélküli kiskorú és utógondozói ellátásban részesülő menekültek és oltalmazottak társadalmi integrációjának elősegítése kapcsán szerzett szakmai tapasztalatok megosztása a területen tevékenykedő szakemberekkel.

Kiadványunkkal a célcsoport kulturális különbözőségeire tekintettel kialakított speciális program átadásával az iskolai és szabadidős foglalkozásokhoz szeretnénk módszertani segítséget nyújtani a szakembereknek.

A projekt bemutatása

A kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültek, oltalmazottak társadalmi beilleszkedését legtöbbször magyarázatlan és feldolgozatlan kulturális különbözőségek nehezítik, melyet az integrációs készségekből fakadó hátrányok (nyelvi, kulturális tudás és interkulturális kompetencia) sokszor tovább mélyítenek. Az „Itthon is otthon” című EMA/2010/3.10.4 támogatási megállapodási számú projekt is erre a problématerületre: a kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültek, oltalmazottak integrációs hátrányaira kívánt reagálni.

Jelen projekt legfőbb célkitűzése egy olyan integrált, speciális program kialakítása és működtetése volt, ami elősegíti a kísérő nélküli kiskorú menekültek, oltalmazottak társadalmi beilleszkedését és megismerteti velük társadalmi integrációjuk tereit, lehetőségeit, illetve a magyarországi életükhöz szükséges készségeket fejleszti. További fontos cél volt, hogy a projekt keretében megvalósuló integrációs, fejlesztési programelemek, valamint tevékenységek során felgyűlt módszertant a kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültekkel, illetve oltalmazottakkal foglalkozó szakemberek számára is hozzáférhetővé tegyük módszertani kiadvány formájában. A program módszertanában jelentős szerepet kaptak a kultúrorientációs, illetve ismeretterjesztő foglalkozások, valamint az ezekhez kapcsolódó szabadidős tevékenységek és a magyar nyelvi korrepetálás, így a projekt komplex szolgáltatásokkal kívánt az integrációs készségekből fakadó nehézségek leküzdéséhez hatékony segítséget nyújtani.

A kultúrorientációs foglalkozások csoportos és egyéni formában a projekt teljes időtartama alatt valósultak meg. Az egyéni konzultációk célja volt az egyéni kulturális soktényezők beazonosítása, a kulturális különbözőségeken alapuló oktatási integrációs nehézségek azonosítása, az önbecsülés fejlesztése, a kulturális kisebbség kialakulásának megakadályozása, a kulturális mediáció, az egyéni integrációs készségfejlesztés. Ezen célok elérése érdekében a kultúrorientációs egyéni állapotfelmérések interjúk formájában kezdődtek meg a projekt elindításával egy időben. Az egyéni interjúk során szerzett tapasztalatok a kultúrorientációs csoportfoglalkozások tematikájának kidolgozásához is hozzájárultak. A csoportfoglalkozások megtartása heti rendszerességgel történt.

A kultúrorientációs foglalkozásokkal párhuzamosan zajlottak az ismeretterjesztő csoportfoglalkozások is, amelyekhez szorosan kapcsolódtak a szabadidős foglalkozások, kirándulások is. Ennek keretében valósult meg a programba bevont kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültek, oltalmazottak nyári táboroztatása, valamint visegrádi, egri, szegedi, ópusztaszeri és pécsi kirándulása, ami a leghatékonyabb lehetőségét és terét adta az ismeretek átadásának.

Az egyéni és csoportos kultúrorientációs foglalkozások, ismeretterjesztő tevékenységek, valamint a szabadidős programelemek mellett a projekt központi magját képezte a folyamatos nyelvi korrepetálás. A programba bevont kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültek, oltalmazottak előzetes felmérését követően az egyéni nyelvi tudáshoz, kompetenciákhoz, valamint igényekhez és napirendhez igazodóan került sor a csoportok kialakítására. A projekt hozzájárult

egy hat munkaállomásból álló nyelvi labor, valamint egy szakkönyvtár beüzemeléséhez és felállításához is, ami tovább növelte a program keretében nyújtott szolgáltatások hatékonyságát és színvonalát is.

A kultúrorientációs foglalkozások módszertanának kidolgozása a foglalkozások tematikájának véglegesítésével egy időben elkezdődött és végigkísérte a projektet, így a végrehajtás során megszerzett tapasztalatok is beépítésre kerültek. Jelen kiadvány módszertani segítséget kíván nyújtani azon szakemberek számára, akik kísérő nélküli kiskorú és utógondozott menekültek, oltalmazottak integrációjával foglalkoznak.

Kulturális orientációs foglalkozások

Az alább bemutatott kulturális orientációs foglalkozássorozat tematikája a kísérő nélküli kiskorú menekültekkel, oltalmazottakkal végzett munka során véglegesült. A foglalkozások fő célja a befogadó társadalom normáinak, szokásrendszerének, társadalmi struktúráinak bemutatása megismerése volt.

További célként fogalmazódott meg, hogy a foglalkozások egyfajta átmenetet képezzenek a származási ország és a befogadó ország között. Sok esetben a családjuktól való elszakadás élményéből következő traumák hátráltatják a beilleszkedést, hatnak annak eredményességére. Ezért is elengedhetetlen egy ilyen jellegű foglalkozássorozat keretében az elszakadás élményének feldolgozása is.

Fontos volt, hogy a fiatalok helyzetüket reálisan értékeljék, felismerjék mind a származási ország, mind pedig a befogadó társadalom értékeit, össze tudják hasonlítani azokat és felismerjék, hogy milyen tudásra, készségekre van szükségük a sikeres beilleszkedésük, illetve identitásuk integrálásának megőrzése érdekében. Egy-egy témakör feldolgozása hosszabb időt vett igénybe.

A tematikát követően bemutatott feladatok szemelvények a foglalkozások során alkalmazott feladatokból, gyakorlatokból.

Kulturális orientációs foglalkozások tematikája

	Témakörök	Cél	Alkalmazott módszer
Család	Családmockellék Családtervezés, családalapítás, gyereknevelés Rokonsági rendszerek	A különböző kultúrákban előforduló családmodellék, rokonsági rendszerek bemutatása	Csoportfoglalkozás, irányított beszélgetés, feladatok
Kapcsolatok: párkapcsolat, szerelem, barátság	Udvarlás, ismerkedés, szakítás Barátságok, határok, európai szokások, gesztusok Házasság	A hagyományok és szokások kultúrák közötti összehasonlítása, jogi szabályozás áttekintése	Csoportfoglalkozás, irányított beszélgetés, szerepjátékok
Szerepek – feladatok, elvárások	Életszakaszok, társadalmi szerepek és elvárások Nemi szerepek, egyenjogúság.	Reális kép kialakítása az elvárások terén, jövőkép és tervezés.	Csoportfoglalkozás, irányított beszélgetés, készségfejlesztő feladatok
Társadalom, gondolkodás	Identitás: ki vagyok én? Gyökerek, minta, példakép, miben vagyok jó, mit szeretnék elérni Előítéletek, sztereotípiák Identitás és társadalom – a haza fogalma	Az elszakadásból eredő traumák kezelése, zökkenőmentes átmenet biztosítása a származási és befogadó országok között. A befogadó országban megélt negatív megkülönböztetés hatásainak mérséklése, hatékony megküzdési stratégiák elsajátítása.	Csoportfoglalkozás, irányított beszélgetés, készségfejlesztő feladatok
Szórakozás, pihenés	Szórakozás formái, lehetőségei kulturális különbségek, szokások Veszélyek, alkohol-, drogfogyasztás tilalma és következmények	A szabadidő eltöltésének a társadalmilag elfogadott formáinak megismerése. Információk biztosítása a különböző devianciákról, a tudatmódosító szerekéről, illetve a kapcsolódó jogi szabályozásról.	Irányított beszélgetések, egyéni és csoportos konzultációk, prevenciós előadás, kirándulások, szabadidős programok, színház-, mozilátogatás.
Vendégségben	Vendégvárási, vendégvárési és vendéglátási szokások	Shokások megismerése, egybevetése a már meglévő ismeretekkel, gyakorolt szokásokkal.	Csoportfoglalkozás, irányított beszélgetés, kirándulások, éttermi fogyasztás.

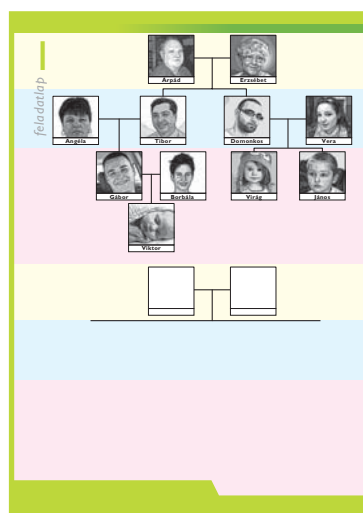
	Témakörök	Cél	Alkalmazott módszer
Öltözködés	Dívat, stílus, alkalomhoz illő öltözködés Az öltözködés, mint kommunikáció	A kulturális sajátosságok bemutatása és az öltözködésnek a különböző társadalmi helyzetekkel kapcsolatban alkalmazható kommunikációs vonatkozása.	Csoportfoglalkozás, helyzetek és alkalmak bemutatása audiovizuális eszközökkel, irányított beszélgetés.
Ünnepek – Kapcsolódó szokások	Társadalmi, vallási ünnepek Szertartások: mindennapi, egyéni szertartások Születésnap- mit jelent nekem, ha ünnepelek?	Az ünnepekhez kapcsolódó szokások bemutatása társadalmi és egyéni szinten megjelenő ünnepekkel kapcsolatos beszélgetés, kinek mit jelent az ünnep. Mindennapok és ünnep.	Irányított beszélgetés, csoportfoglalkozás, szerepjáték keretében, közös készülődés egy közelgő ünnepre.
Hagyomány	Vallás a mindennapokban, ünnepek, szimbólumok A hagyomány és múlt, mint erőforrás Magyar szokások	Saját erőforrások megtalálása a hagyományokban és a történelemben, vallásban. A magyar szokások és hagyomány megismerése. Szimbólumok jelentőségének bemutatása a hagyományokhoz kapcsolódóan.	Egyéni prezentáció a saját hagyományukról, irányított beszélgetés a szimbólumok jelentőségéről az egyéni és a társadalmi életben. Közös kirándulás egy történelmi helyszínre.
Kommunikáció	Kommunikációs kulturális különbségek Tabu, nyíltság Minden a kommunikációval kezdődik – megértetni és megérteni	A kommunikációs kulturális különbségek értelmezése a verbális és a nonverbális kommunikációban. Megértés és megértetés megjelenítése és problémáinak felismerése a közvetlen kommunikációban. A metakommunikáció típusainak megismerése és jelentőségének bemutatása az érzelmek kifejezésében.	Csoportos foglalkozás, irányított beszélgetés, metakommunikáció típusainak bemutatása vizuális eszközökkel. Szerepjátékok, filmnézés.
Egészség	Higiénia: tiszta és piszkos Egészséges életmód Betegségek gyógyszerek Orvosnál és kórházban	Magyarországi higiénés sztenderdek megismerése, egészséges életmódba bevezetés, egészséggel kapcsolatos kulturális szokások megismerése. Egészséges ételek	Csoportos foglalkozás a származási ország és a magyarországi higiénés sztenderdek összehasonlításáról, irányított beszélgetés az egészséges életmódról, szerepjáték az egészséghez kapcsolódó helyzetekről.
Pénz	Takarékosság, kölcsönadás, kölcsönkérés Egyszintenciateremtés, rendszeres kiadások	Magyarországi megélhetés és rendszeres kiadások megismerése. A magyarországi egyszintencia teremtés és fenntartás, egyéni vágyak és igények megismerése és realitásának meglátása.	Családi költségvetés készítése a rendszeres kiadásokról csoportos foglalkozás keretében, irányított beszélgetés a kölcsönről és a takaréklásról. Bevásárláshoz lista készítése csoportos foglalkozás keretében.

	Témakörök	Cél	Alkalmazott módszer
Iskola	Tanulási szokások Tanár-diák kapcsolat	A magyarországi tanulási szokások és iskolai rendszer megismerése, a tanulás fontosságának bemutatása.	Csoportos foglalkozás és irányított beszélgetés, szerepjáték
Munka	A munka szerepe a társadalomban Munkavállalás	A hazai munkaerő-piaci helyzet bemutatása, a munka világához, munkavállaláshoz kapcsolódó szükséges ismeretek megszerzése,	Irányított beszélgetés, preventív előadás, egyéni és csoportos konzultációk
Pályaválasztás	Mi a nekem való munka? Szakmák, mesterségek munkakeresés, önéletrajz, állás-interjú	A pályaválasztással kapcsolatos gondolkodás elindítása, a hazai szakképzés bemutatása, szakmák, foglalkozások megismerése, szakmaszerzéssel kapcsolatos reális gondolkodás kialakítása	Irányított beszélgetés egyéni és csoportos formában, tervek, kívánságok feltérképezése, egy-egy szakma képviselőjének bemutatása, műhelyek, munkahelyek meglátogatása
Szerződések	Típusai, előnyei, veszélyei	Szerződéstípusok bemutatása. A szerződéskötéshez kapcsolódó veszélyek és előnyök megismerése.	Csoportos irányított beszélgetés, prezentáció és csoportos feladat.
Globális problémák és megoldásuk – magyar szemmel	A globális problémák elutasításának okai, szolidaritás fogalma, aktivisták Rasszizmus, idegengyűlölet	A globális problémák és a szolidaritás megfogalmazása, megoldások közös megvitatása. Előítélet, rasszizmus, idegengyűlölet értelmezése társadalmi és egyéni szempontból.	Irányított beszélgetés, csoportfoglalkozás, meghívott előadók, aktivisták az egyes témákban.
Média	Média és kommunikáció Média eszközei – reklám	Reklámok hatása, média típusainak megismerése.	Csoportfoglalkozás a reklámok hatásáról irányított beszélgetés. Csoportos feladat a televízió, rádió és írott sajtó megismertetésére újságíró vendég és audiovizuális eszközök segítségével.

Feladatok

I. Családfa rajzolás

Témakör	Család – családmodellek, rokonsági rendszerek
Cél	Az európai családmódel megismerése, a kultúrák közötti esetleges különbségek, hasonlóságok megértése. Kezeln a vér szerinti családtól való elszakadást. Feltérképezni az érzelmeket az új élethelyzettel, gondozási helyel kapcsolatban.
Időkeret	45 perc
Kellék	Feladatlap (szemléltető eszköz) fénymásolata Rajzlapok Tollak Flipchart lap Filctoll
Feladat	Kiosztásra kerülnek a feladatlapok. A feladat első része egyben nyelvgyakorlás is. Feladat, hogy a képen látható családtagokat a résztvevők magyarul nevezzék meg. A megnevezéseket felírjuk a flipchart táblára is. Ez tájékozódást adhat az egyes személyekkel kapcsolatos asszociációjukról. A feladat második felében bemutatjuk a „klasszikus” európai családfát és arra kérjük a résztvevő fiatalokat, hogy mindenki próbálja meg lerajzolni a saját családfáját. A rajzolás során az legyen a fő szempont, hogy lehetőség szerint rákerüljön minél több olyan személy, akiket a fiatal rokonnak, támogatónak tart. A rajzokat a résztvevők bemutatják majd összehasonlítjuk az európaival és értelmezni próbáljuk az eltéréseket.

2. Hátrahagyott család

Témakör	Család Szerepek, feladatok, elvárások Társadalom, gondolkodás
Cél	Kezeli a vér szerinti családtól való elszakadást. Feltérképezni az érzelmeket az új élethelyzettel, gondozási hellyel kapcsolatban. Segíteni megtalálni a megfelelő érzelmi egyensúlyt. Megérteni és feldolgozni azt a nehézséget, hogy iskola és tanulás mellett nehéz pénzt spórolni, amit a származási országban maradt családtagoknak küldhetnek.
Időkeret	45 perc
Kellék	Mellékletben található kérdéskártyák (A kérdéskártyák száma bővíthető, újabb kérdések is megfogalmazhatók.)
Feladat	<p>A csoportnak röviden bemutatjuk a témát. Például: „Magyarországra érkezve, hiányozhatnak a családtagjaid, barátaid. Úgy érezheted, hogy nehezen tudod megosztani magad az otthon maradt és az új barátaid között. Ezek az érzelmek idővel rendeződnek, de ez eltarthat akár több hónapig is. Ebben próbál segíteni ez a gyakorlat.”</p> <p>Ezt követően felosztjuk a résztvevőket kiscsoportokba. Mindegyik kiscsoport húz egy kérdéskártyát, amit körülbelül 10 percig beszélhetnek meg.</p> <p>A kiscsoportok szóvivőt választanak, aki összefoglalja a kiscsoportos beszélgetés lényegét.</p> <p>A témát fontos mélyebben megbeszélni, így érdemes plusz kérdésekkel készülni. Például:</p> <ul style="list-style-type: none">• Hogy érzed magad a jelenlegi helyeden?• Mit érzel azzal kapcsolatban, hogy hátrahagytad családtagjaidat?• Hogyan segíthet a magyar nyelv elsajátítása a beilleszkedésben?, stb.

2 feladatlap Mit érzel azzal kapcsolatban, hogy hátrahagytad a családodat?	1	2 Nehéz lehet pénzt küldeni az otthon maradtaknak úgy, hogy közben iskolába kell járnod. Hogy érzel ezzel kapcsolatban?
3 Gondoltál már arra, hogy az itt megszerzett tudással, iskolai végzettséggel esetleg hazatérsz?	3	4 Miért nem tudsz a nevelődön keresztül pénzt küldeni családtagjaidnak?

3. Romantikus kapcsolat

Témakör	Kapcsolatok, párkapcsolat, szerelem, barátság – udvarlás, ismerkedés, házasság
Cél	A résztvevők össze tudják hasonlítani az ismerkedéshez, udvarláshoz, romantikus kapcsolathoz, házassághoz kötődő szokásokat (származási ország / befogadó ország), illetve megismerkednek a vonatkozó jogi szabályokkal. Megtanulják a testi közeledés szabályait.
Időkeret	45 perc (Igény szerint két alkalomra is elosztható a feladat.)
Kellék	Feladatlap (szemléltető eszköz) fénymásolata Flipchart papír Filctoll
Előkészítés	A résztvevők számával megegyező másolt példányok az „Udvarlás és házasság Magyarországon” című mellékletből – amennyiben szükséges érdemes angol nyelvre vagy egyéb közvetítő nyelvre lefordítani.
Feladat	Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy milyen szokások kötődnek az udvarláshoz, romantikus kapcsolathoz, házassághoz a származási országukban. Osszuk kiscsoportba a résztvevőket, ahol megosztják egymással Magyarországra érkezésük előtti tapasztalataikat. (Érdemes megfontolni a csoportfelosztásnál a nemenkénti vagy származási országokéni felosztást.) A kiscsoportok újra összeülnek és egyenként bemutatják az általuk összegyűjtött szokásokat. Ezeket felírjuk a flipchart lapra. Egy – egy szokás részletesebben is megbeszélhető a résztvevőkkel. Kiosztásra kerülnek az „Udvarlás és házasság Magyarországon” című melléklet másolatai. Körbe haladva a résztvevők egymást követően egy-egy mondatot olvasnak fel. Mindegyik mondat után ellenőrizzük, hogy megértették-e a résztvevők a szöveget és beszéljük meg, hogy a felolvasott információ miben tér el vagy milyen hasonlóságot mutat a családjában vagy a származási országában létező szokásoktól. A résztvevők térjenek vissza a korábbi kiscsoportokba megbeszélni a felolvasott szöveget. Majd ezt követően a nagycsoportban megbeszélhető az alábbi kérdések (A kérdések köre tetszés szerint bővíthető, az alábbi kérdések csak példaként szolgálnak.): Milyen félelmeid vannak a randizással kapcsolatban? Miért fontos vagy hasznos magyarul tanulni, amikor randizni szeretnél? Mit tennél, ha egy randi során nem éreznéd magad biztonságban? Lehet barátság fiú és lány között? A fenti témához hasonlóan összehasonlíthatók a nemi szerepek a származási és befogadó országok között.
Változatok	

3 feladatlap

Udvarlás és házasság Magyarországon

Magyarországon sok idősebb randizik. A jelenleg nem közhiedelmek, sokkal inkább a személyes érettség vagy a családi hozott hagyományok miatt. Magyarországon a fiúk kivétel a lányok randizni, de változik az idő és ma már egyre inkább elfogadják, hogy akár a fiú, akár a lány kezdeményez. Fontos lehet előre tisztázni az elvárásokat. A sikeres találkozáshoz érdemes előre megbeszélni, hogy mikor és hol legyen találkozni, hová mennek, ki fizet, és hogy meddig maradnak.

nem = nem

Amikor randizol, fontos éretnen viselkedni, hogy a „nem” azt jelenti, hogy „nem”. Ha egy lány vagy egy fiú azt mondja, hogy nem szeretne randizni veled vagy nem szeretne testi kapcsolatra kerülni veled, el kell fogadni és a másik fél akaratát tisztelettel kell tartani. Neem szabad erőszakot tenni vagy a helyszínt erőszakkal felhagyni, hogy olyan legyen, amit nem szeretne. Amennyiben nem így teszel, akkor meg kell értened, hogy ez a viselkedés a szexuális erőszakhoz tartozhat, ami a következőkben kerül megbeszélésre.

Magyarországon törvényellenes szexuális kapcsolatot létesíteni egy felnőtt és egy kiskorú között. A büntetés elvárható: 14 év. Aki nem tartja be ezt a szabályt, börtönbüntetést kaphat.

Magyarországon két félhöz személyes házasság kötés. Lehetőség van arra, hogy a gém bejegyzése mellett 14 és 18 év közötti fiatalok házasságot kössenek. Ezt ennél fiatalabb korban tilos a törvény. Magyarországon a házassághoz nem kapcsolódik házassági vagy a menyasszony sem válhat meg pénzért vagy egyéb értékesítéssel.

4. Képességeim

Témakör	Szerepek, feladatok, elvárások Társadalom, gondolkodás
Cél	Tudatosítani az egyéni képességeket, tisztában legyenek a fiatalok azzal, hogy mit tudnak csinálni és azt vállalják is.
Időkeret	30 perc
Kellék	Feladatlapok másolatai Tollak
Feladat	Elmondjuk a résztvevőknek, hogy ebben a gyakorlatban arról van szó, hogy képességeink tudatossá váljanak, hogy végiggondoljuk, hogy mi az, amit jól tudunk csinálni és azt vállaljuk is, merjük megcsinálni, kipróbálni magunkat. Ezután megválaszolja mindenki magának a kérdéseket, majd pedig felolvassák egymásnak a válaszaikat. Fontos megbeszelné a résztvevő fiatalokkal, hogy mi a különbség a „felismerés” és a „vállalás” között.
Értékelés	Kérdezzük meg a résztvevő fiatalokat, hogy miként érezték magukat a kérdőív kitöltése, felolvasása és meghallgatása közben.

4

feladatlap

Én tudok ...

a _____

b _____

c _____

d _____

Nekem önmagamban az tetszik, hogy ...

a _____

b _____

c _____

d _____

Másoknak leginkább az tetszik bennem, hogy ...

a _____

b _____

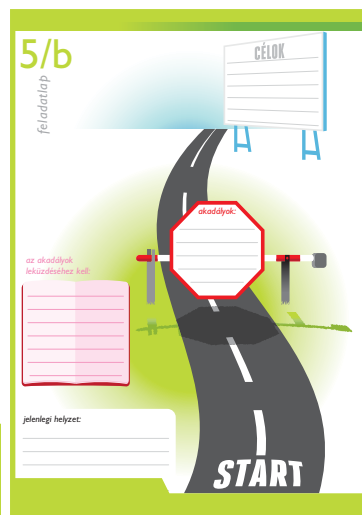
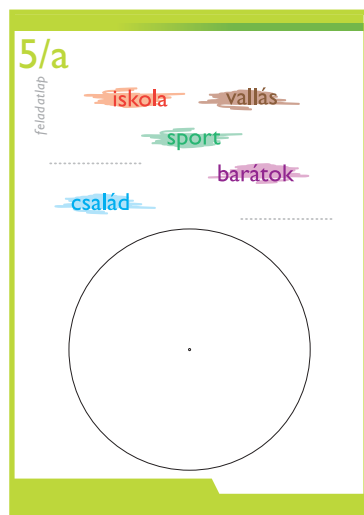
c _____

d _____

5. Jövőm

Témakör	Szerepek, feladatok, elvárások Társadalom, gondolkodás
Cél	A fiatalok tudatosítják magukban, hogy életüket milyen erők befolyásolták mostanáig és átgondolják céljaikat. A feladat segítséget nyújthat a reális tervezéshez, jövőkép kialakításához.
Időkeret	2 x 45 perc
Kellék	Mellékletben megtalálható feladatlapokról készült másolat Színes ceruzák
Előkészítés	A gyakorlat első részében arról van szó, hogy minden résztvevő végiggondolja, hogy milyen erőforrások segítettek, befolyásolták eddigi életét. A második részben a fiatalok azt fontolgatják, hogy milyen célokat tűzhetnek ki maguk elé és mit tehetnek, hogy ezeket a célokat megvalósítsák.
Feladat	<p>I. rész:</p> <p>Minden fiatal megkapja az A feladatlapot. A kört felosztja tortaszletekre a különböző tényezők között, amelyek eddigi életében befolyásolták (Egyéb esetén szükséges megnevezni, hogy mi az.) és kiszínezi a körcikkeket a tényező színének megfelelően. A szeletek nagysága legyen arányos a tényezők fontosságával. Kb. 20 perc múlva kiscsoportok alakulnak, bemutatják egymásnak az „életkörüket”. A foglalkozás végén megkérdezhetjük, hogy a gyakorlat adott-e új felismerést a fiataloknak?</p> <p>2. rész:</p> <p>Röviden összefoglaljuk az első részt. A B jelű feladatlapon lévő rajzot kell kiegészíteni. A távolban látható reklámtáblára a fiatalok a saját hosszú távú céljukat írják be. A lap alján látható startvonalhoz a jelenlegi helyzetüket írják le. A sorompóra írják fel az akadályokat, amelyek a célok elérésének az útjában állnak, az örbódéra pedig azokat a dolgokat írják, amik kellenek az akadályok leküzdéséhez. A rajz kiszínezhető, illetve a fiatalok dönthetnek úgy is, hogy szöveg helyett rajzolnak.</p> <p>Beszélje meg a fiatalokkal, hogy mi újat tudtak meg magukról a feladat során.</p>

6. Hazám és házam

Témakör	Szerepek, feladatok, elvárások Társadalom, gondolkodás – Identitás: ki vagyok én? Gyökerek, minta, példakép, miben vagyok jó, mit szeretnék elérni? Identitás és társadalom – a haza fogalma
Cél	Veszteség feldolgozása, bizalomépítés, identitás megerősítése, az integráció előkészítése
Időkeret	30 perc
Kellék	Világtérkép Színes ceruzák Rajzlapok Rajzszegek Ollók
Előkészítés	Berendezzük a termet – asztalok, székek. Térképet feltesszük a falra.
Feladat	<p>A fiatalok a feladat első felében nemzetiségként kerülnek kiscsoportokba. Az első feladat a származási ország zászlójának megrajzolása A5-s formátumban. Amint készen vannak, mindegyik csoport feltűzi a térképre a saját zászlóját a származási országra.</p> <p>A feladat második felében minden résztvevő önállóan dolgozik. Azt az instrukciót adjuk, hogy „Rajzold le a házad!” Nem adunk további információt, mint például, hogy ahol korábban laktál, ami fontos számodra vagy amit építenél egyszer. Lényeg, hogy az otthona legyen.</p> <p>Az elkészült rajzokról bárki kérdezhet és beszélgethetünk róla, tetszés szerint. Végül a rajzokat is felragasztjuk a csoportszoba falára.</p>
Tapasztalatok	Komoly érzelmi hatása volt, hogy a házról, hazáról, otthonról kérdeztük a fiatalokat. Voltak, akik újonnan érkeztek a csoportba, ők kevésbé konkrét rajzot készítettek – csak a színek, fények voltak láthatóak. Mások aprólékos ábrával magyarázták el, hogyan gazdálkodtak, milyen volt pontosan az otthoni életter. A csoporttagok egymást erősítették, biztatták a rajzolásra, érdeklődtek egymás rajzai, történetei iránt.

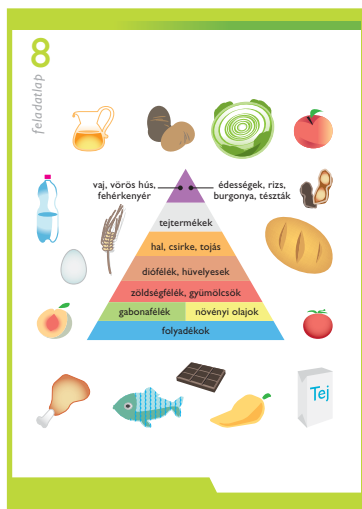
7. Érzelmek és nyelv

Témakör	Kommunikáció – Kommunikációs kulturális különbségek, minden a kommunikációval kezdődik, megértetni és megérteni
Cél	Érzelmek kifejezése, másokkal való megértetése, metakommunikációs jelzések értelmezése, megértése. Annak feltérképezése, hogy ezek között vannak-e kulturálisan meghatározott különbségek. A másság elfogadása.
Időkeret	45 perc (Igény szerint két alkalomra is elosztható a feladat.)
Kellék	Arcképes feladatlap másolata Ollók Színes ceruzák
Előkészítés	Másoljunk a feladatlapból egy-egy példányt minden résztvevőnek. Beszéljük meg a foglalkozás előtt azonos anyanyelvű fiatalokkal, hogy ketten-hárman egy-egy érzelmet bemutató jelenetet adjanak elő. Segítségként rövid forgatókönyvet is készíthetünk.
Feladat	<ul style="list-style-type: none">• A kiscsoportok előadják a jelenetet (Természetesen több jelenet is lehet, hogy minden népcsoport sorra kerülhessen.) és azoknak, akik a nyelvet nem ismerik, ki kell következtetniük, hogy mi történik és ki milyen érzelmeket fejez ki?• Kiosztásra kerülnek a másolt feladatlapok. Mindenki kivágja az érzelmeket leíró feliratokat és összepárosítja az arcképekkel. A résztvevők dolgozhatnak kiscsoportban is. Ezt követően közösen nézzük meg, hogy helyesek-e a megoldások.• Megkérjük a résztvevőket, hogy színezzék ki azt az arcot, ami leginkább jellemzi, tükrözi érzéseiket azzal kapcsolatban, hogy menekültként Magyarországon élnek. Önkéntes jelentkezéssel ezt bemutatathatják a csoport többi tagjának, illetve megbeszélhető, hogy ki miért választott egy adott érzelmet.
Tapasztalatok	Posztív élmények keletkeznek. Egy-egy népcsoport vagy azonos országból származó fiatalok kerülnek a középpontba, olyan nyelvi kifejezőkészségek alapján, melynek a többiek nem voltak a birtokában.

8. Egészségesnek maradni

Témakör	Egészség – higiénia, egészséges életmód
Cél	A magyarországi higiénés sztenderdek és fontosságuk megismerése. Rövid bevezetés az egészséges életmód keretén belül a kiegyensúlyozott táplálkozásról szóló ismeretekbe.
Időkeret	45 perc
Kellék	Filctollak 2 db. előre elkészített flipchart papír a következő szövegekkel: „Higiénés sztenderdek a származási országomban” és „Higiénés sztenderdek Magyarországon” Mellékletben található feladatlap másolatai.
Előkészítés	A feladat bemutatása során arról beszélünk a résztvevőkkel, hogy a magyarországi élet eltérő lehet ahhoz képest, amilyen a származási országukban volt. Esetleg más higiénés szabályok is léteztek.
Feladat	Felragasszuk a „Higiénés sztenderdek a származási országomban” flipchart lapot és arra kérjük a résztvevőket, hogy elevenítsenek fel olyan szokásokat, vagy akár kötelező jelleggel előírt higiénés sztenderdeket, melyeket rendszeresen alkalmaztak a származási országukban. Ezeket rögzítjük a flipchart lapon. Ezt követően felragasztjuk a „Higiénés sztenderdek Magyarországon” és az előző etaphoz hasonlóan járunk el. Végül megkérjük a résztvevőket, hogy hasonlítsuk össze a két listát és néhány kérdést beszéljünk meg (A kérdések köre szabadon módosítható):
Tapasztalatok	Habár a feladat témaköre nagyon fontos, benne rejlik a félreértés lehetősége, a megbélyegzéstől való félelem. Ezért levezetésként behozható más a témakörhöz kapcsolódó feladat, mint például a kiegyensúlyozott táplálkozás. Kiosztható a feladatlap, illetve kiegészítésként ételmisszer csomagolásokról kivágott napi ajánlott bevitel táblázat. Átbeszélésre kerülhet a különböző táplálékcsoportok jelentősége és mennyisége, helye a táplálkozásban. Feladatként az ételmisszereket kell összekötniük a táplálkozási piramisban megnevezett ételmisszercsoportokkal.

9. Bevásárló lista

Témakör	Pénz – takarékoság
Cél	Az üzletekben a kínálat nagy. A menekült fiatalok megtanulják, hogy hogyan vásárolhatnak minőséget a pénzükért anélkül, hogy csábító kampányok „áldozatává” esnének.
Időkeret	45 perc
Kellék	Szupermarket szórólapok Bevásárlólista
Előkészítés	A bevásárlólistát a rendelkezésre álló szórólapok alapján kell összeállítani, lehetőség szerint úgy, hogy olyan termékek (csak élelmiszerek) szerepeljenek rajta, melyekből legalább két fajta választék található a szórólapon.
Feladat	<p>A résztvevőket kiscsoportokba osztjuk. Mindegyik csoport kap egy bevásárlólistát és egy szórólapot. E kettő alapján össze kell adniuk, hogy mennyiért vásárolnának be. Segítséget nem kaphatnak, két termék közül maguknak kell eldönteniük, hogy melyiket választják.</p> <p>Következő lépésként kérdéseket fogalmazunk meg. Alább néhány példát sorolunk fel, mivel a kérdéseket a szórólapok tartalma fogja mindig meghatározni:</p> <ul style="list-style-type: none">• Melyik a legolcsóbb kenyér?• Miért éri meg 2 doboz gabonapelyhet vásárolni?• Mi olcsóbb? Az alma vagy narancs?• Mennyibe kerül 1 kg csirkemellfilé?• Melyiket vásárolnád? XY almalét vagy ZV almalét?• Stb.
Értékelés	<p>A kérdések minden esetben rávezető jellegűek kell, hogy legyenek, mutatva, hogy nem szükséges mindig a drágább termék mellett dönteni, azonban rossz minőséget sem szabad olcsón venni.</p> <p>Kapcsolódva a feladathoz beszélgetni lehet még a reklámok hatásmechanizmusáról is.</p>

10. Költségvetés készítés fiatalok számára

Témakör	Pénz – Egzisztenciateremtés, rendszeres kiadások
Cél	A gyakorlat elvégzését követően a menekült fiatalok megismerik szükségleteiket és vágyaikat ugyanakkor realitásabban látják, hogy mennyibe kerül a megélhetés Magyarországon. Ezen túl felmérhetik, hogy egy átlagos családnak milyen nehézségekkel kell szembenéznie a magas összegű rendszeres kiadások miatt.
Időkeret	30 perc
Kellék	Flipchart papír Filctollak
Feladat	<p>Válasszunk ki egy résztvevőt a csoportból, akitől megkérdezzük, hogy hányan élnek a családjában. Felírjuk ezen személyeket és életkorukat a lapra. (Nem szükséges a nevük, például: Apa 40, Anya 38, Nővér 18, Öcs 7 stb.)</p> <p>A résztvevők döntsék el, hogy mennyi pénze legyen a családnak. Fontos, hogy a feladatvezető a realitás talaján tartsa az összeget, inkább a minimálbérre törekedjünk. Kérjük meg a csoportot, hogy adja össze a család bevételeit. Ezt az összeget felírjuk egy külön lapra.</p> <p>Megkérjük a résztvevőket, hogy sorolják, hogy véleményük szerint melyek a kiadások. Minden egyes összeget kivonunk a rendelkezésre álló összegből. Így járunk el lépésről lépésre és próbáljunk „túldramatizálni” a helyzetet.</p> <p>Amint elfogy a pénz még drámaibbá fokozzuk a hangulatot: „Mi lesz most?” Haladjunk végig a listán újra és válogassuk külön a SZÜKSÉGES és a KÍVÁNT dolgokat, majd egyeztessünk a csoporttal, hogy hogyan lehet pénzt spórolni ebben a helyzetben.</p> <p>Beszélgjünk át a csoporttal a valós szükségletekhez kapcsolódó költségeket szemben azokkal, melyek nem feltétlenül szükségesek, hanem inkább csak vágyott dolgok.</p>

Készült az Európai Unió Európai
Menekültügyi Alapjának támogatásával